

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Záměr vývoje volnočasových aktivit v horizontu
5 let v oblasti Dobrá Voda u Českých Budějovic

Vedoucí práce: Mgr. Richard Macků

Autor práce: Stanislav Matuš

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne 30. 3. 2015

.....
Stanislav Matuš

Poděkování:

Děkuji Mgr. Richardovi Macků za vstřícnost, ochotu, čas a odborné vedení při zpracovávání bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval starostovi Obce Dobrá Voda u Českých Budějovic Mgr. Jiřímu Šabatkovi, který mi pomohl získat informace z historie Obce Dobrá Voda u Českých Budějovic, učitelskému sboru Základní školy Dobrá Voda u Českých Budějovic, členovi zastupitelstva Obce Dobrá Voda u Českých Budějovic a zároveň veliteli Jednotky sboru dobrovolných hasičů Dobré Vody u Českých Budějovic panu Stanislavu Augustinovi.

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. VOLNOČASOVÁ AKTIVITA	2
2.1 POJEM VOLNÝ ČAS.....	2
2.2 VÝVOJ VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT NA NAŠEM ÚZEMÍ.....	4
2.2.1 Historický vývoj před rokem 1989.....	4
2.2.1.1 Jiskry.....	6
2.2.1.2 Pionýrská organizace Socialistického svazu.....	6
2.2.1.3 Socialistický svaz mládeže.....	8
2.2.1.4 Svazarm.....	8
2.2.2 Historický vývoj 1989 po současnost.....	9
2.2.2.1 Svazarm.....	10
2.2.2.2 Skaut - Junák – svaz skautů a skautek ČR.....	10
2.2.2.3 Sokol.....	11
4. OBEC DOBRÁ VODA U ČESKÝCH BUDĚJOVIC	13
4.1 POPIS VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT – KROUŽKŮ, KTERÉ PŘIPRAVUJE A POŘÁDÁ PRO ŽÁKY ZŠ DOBRÁ VODA.....	14
4.2 SEZNAM ORGANIZACÍ, SPORTOVIŠŤ A KROUŽKŮ NA DOBRÉ VODĚ.....	16
4.2.1 Sbor dobrovolných hasičů.....	16
4.2.2 Sportovní klub Dobrá Voda.....	17
4.2.3 Ostatní možnosti na Dobré Vodě.....	18
5. SONDA DO VOLNOČASOVÉ POPTÁVKY	19
5.1 DOTAZNÍK A CHARAKTER VZORKU DOTAZNÍKU.....	19
5.2 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ – ANALÝZA VÝSLEDKŮ, GRAFY.....	21
5.3 NÁVRHY.....	26
6. ZÁVĚR	27
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	29
8. SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	32
9. PŘÍLOHA	33
ABSTRAKT	35
ABSTRACT	36

1. Úvod

Téma volnočasových aktivit je rozsáhlé a zároveň velmi aktuální téma, především u věkové skupiny dětí a mládeže, kdy se struktura volného času podílí na utváření osobnosti, případně na zásadních návycích dané osoby v budoucím životě. Toto téma má zásadní význam při vývoji jedince a jeho následného začlenění do společnosti.

Na základě již uskutečněné praxe na Základní škole Dobrá Voda u Českých Budějovic a navázaným kontaktům s učitelským sborem mohlo proběhnout dotazníkové šetření u žáků této základní školy, které je významnou součástí této bakalářské práce.

Cílem této bakalářské práce je především porovnat možnosti a zájem o volnočasové aktivity pro mládež do 16 let v oblasti Dobrá Voda u Českých Budějovic, popsat současnou situaci struktury volnočasových aktivit v této oblasti, zhodnotit tento stav a na základě dostupných primárních a sekundárních dat navrhnout aktivity pro tuto věkovou skupinu, případně doporučení pro zlepšení současné situace.

Původním záměrem bylo zjistit zájem o volnočasové aktivity a informovanost o možnostech využití volného času pro tuto věkovou skupinu z pohledu žáků a jejich rodičů v dotazníkovém šetření. Vzhledem ke změně podmínek ze strany ředitelky Základní školy Dobrá Voda došlo nakonec k dotazníkovému šetření u žáků a učitelů.

V bakalářské práci je nejprve zpracována literární rešerše v podobě formulace pojmu volného času a jeho historického vývoje na území dnešní České republiky. V další části literární rešerše je popisován postupný vývoj volnočasových aktivit v oblasti Dobré Vody u Českých Budějovic a samotný popis obce. Praktická část je zaměřena na dotazníkové šetření a jeho výsledky, které přineslo. Dotazník byl vyhotoven na základě diskuze s pedagogickým sborem Základní školy Dobrá Voda u Českých Budějovic. Výsledky byly vyhodnoceny i pomocí tabulek a grafů. Na tyto výsledky navazují možná řešení aktivit pro tuto věkovou skupinu nebo návrhy na případná doporučení pro zlepšení současné situace.

2. Volnočasová aktivita

2.1 Pojem volný čas

Definicí volného času se zabývá mnoho publikací a odborných studií. Volný čas je tedy možno chápat jako opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil.¹

„Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“²

Protože se tato bakalářská práce věnuje mládeži, bylo by příhodné vymezit pojem dítě a mládež. Definice tohoto slova se totiž v různých literaturách liší. Dokonce i v různých státech se tento pohled na mládež liší.

Ve světě můžeme nalézt definici dítěte v čl. 1 Úmluvy o právech dítěte z roku 1989, která jím definuje každou lidskou bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu konkrétní země nedosahuje zletilosti dříve. Děti ve věku 15 až 25 let se dle mezinárodních organizací považují za mládež. V rámci Evropské unie je tento pojem uveden v Bílé knize o mládeži, která zahrnuje do mládeže i tzv. mladé dospělé ve věku 18 až 25 let.³

V České republice jsou tyto pojmy uvedeny v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. V části I, hlava II v § 30 a 31 jsou osoby nezletilé osoby do 15. roku dítěte, osoby mladistvé do 18. roku života a po 18. roku života jsou nazývány jako osoby zletilé.⁴

¹ PRŮCHA, J., MAREŠ, J. a WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001.

² PÁVKOVÁ, V. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002.

³ HOFBAUER, BŘETISLAV. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004.

⁴ Česko, *Nový občanský zákoník* č. 89/2012 Sb.: aktuální úplné znění: Praha: Dashöfer, 2012.

Zvláštností volného času u mládeže i dětí je to, že je žádoucí jim tento čas a dobu vyhrazenou pro volný čas určitým způsobem regulovat či pedagogicky vést vzhledem k jejich psychické nezralosti. Vedení má být však nenásilné, nabízené činnosti zajímavé a zábavné a účast na nich dobrovolná. Děti a mládež na základních školách mají ještě relativně dost volného času a hlavně blízká rodina by měla mít zájem o to, jakým způsobem tento čas mladiství tráví.

Prostředí pro volný čas je velmi různé, od prostředí domova, školy, přes různé organizace až po veřejné prostranství. Při volnočasových činnostech se navazují mezilidské vztahy, učí se sociální dovednostem. Pokud rodiče nemohou dostatečně fungovat jako vzor pro využívání volného času, může je částečně nahradit školské zařízení či jiné výchovné zařízení. Také Základní škola v Dobré Vodě u Českých Budějovic nabízí širokou škálu volnočasových aktivit pro své školáky.

Volný čas je také logicky spojený s ekonomickou sférou. Využíváním volnočasových kroužků a činností pod různými organizacemi jsou spojeny finanční náklady, které mohou nemálo zatížit rodinný rozpočet. Dokonce je prokázáno, že se dá určit úroveň společnosti podle množství prostředků vynaložených pro využívání volného času.

I stát se podílí na nabídce volnočasových aktivit pro různé skupiny obyvatelstva např. přes školskou politiku, podpůrnými činnostmi některých organizací, finanční podporou výstavby hřišť či sportovišť apod. Stát má zájem na tom, aby děti a mládež trávili svůj volný čas vhodně, tedy nejlépe smysluplným způsobem, zákonným a ještě lépe prospěšným pro společnost. Vhodným trávením volného času se totiž zároveň zamezuje u dětí a mládeže nesprávným společenským návykům, z dlouhodobého hlediska snižuje případně i kriminalitu a může mít vliv na prevenci sociálně nežádoucích vlivů. Naopak vhodnou volnočasovou aktivitou dochází k rozvoji jedince v různých ohledech a správnému odpočinku po době povinností a dochází tím ke zvyšování úrovně jedince a dále celé společnosti.

Nemalou roli ve využití volného času hrají nejen finanční možnosti rodičů či pobídky státu, ale i ostatní důležité celospolečenské změny. Například

s postupujícími 90. lety došlo k významnému rozvoji informačních technologií, a to také přispělo k velké změně využívání volného času, především dětí. Valná část dětí a mládeže, jak potvrzuje i sonda této bakalářské práce, tráví volný čas prací na osobním PC (hry, sociální sítě,...).

V následující Tabulce 1 jsou uvedeny výsledky výzkumu, který byl prováděn v některých zemích Evropy. Tabulka uvádí průměrný čas (v hodinách denně) věnovaný různým aktivitám (ze zprávy Strakové, Tomáška a Palečkové o výzkumu TIMSS, 1996)

Tabulka 1: Jak tráví svůj volný čas žáci 8. ročníku základní školy v různých zemích, 1996

Země	Televize	PC hry	Hry a povídání s přáteli	Domácí práce	Sport	Četba knih
Dánsko	2,2	0,7	2,8	1,1	1,9	1
Rakousko	1,9	0,6	2,9	0,8	1,9	0,8
Maďarsko	3	0,7	2,3	2	1,7	1,2
Švýcarsko	1,3	0,4	2,4	1	1,8	0,8
Německo	1,9	0,8	3,5	0,9	1,7	0,7
USA	2,6	0,7	2,5	1,2	2,2	0,7
ČR	2,6	0,6	2,9	1,3	1,9	1

Zdroj: ⁵

2.2 Vývoj volnočasových aktivit na našem území

2.2.1 Historický vývoj před rokem 1989

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na vývoj po roce 1989, ale pro pochopení vývoje volnočasových aktivit se podíváme na vývoj už od 70. let. V této době nebyla ještě Česká republika s jejím demokratickým zřízením, ale předcházela jí Československá socialistická republika (dále jen „ČSSR“). Jak vyplývá z názvu, bylo u nás v té době jiné politické zřízení. Socialistické politické smýšlení ovlivňovalo zásadně strukturu volného času dětí a mládeže.

⁵ PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2002.

V této době v ČSSR mohla fungovat pouze schválená a tolerovaná centra, ta měla na starosti využití volného času mladých. Bylo to dáno politickým zřízením, které v té době fungovalo. Oficiálně byl v ČSSR socialismus a „vše mělo být všech“, měla být „svoboda“, ale při bližším zkoumání zjistíme, že vše fungovalo spíše jako totalitní režim. To znamená, že o volný čas mládeže a dospělých se stát staral prostřednictvím několika povolených a státem řízených organizací, které byly v podstatě jeho nástrojem kontroly vývoje mládeže. Volnočasové aktivity byly v té době organizovány masově a tomu většinou odpovídala i jejich kvalita.

V následujících odstavcích jsou prezentovány ty největší, které měly vliv na vývoj volnočasových aktivit mládeže. V podstatě šlo o ucelený systém státní kontroly volného času mládeže v ČSSR.

Na začátku byla organizace Jiskra, která byla součástí Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže (dále jen „PO SSM“)⁶ a měla na starosti děti od 6 do 9 let. Pokud bylo vše v pořádku a dítě splnilo požadavky na ně kladené, tak postoupilo dále.

Následovala již výše zmíněná PO SSM pro mladé ve věku od 9 do 15 let, kde už na něj byly kladeny nároky, které vyplývaly z plnění různých úkolů. Tyto úkoly už postupně prověřovaly loajalitu jedince k socialistickému režimu. Pokud i zde jedinec vše zvládl, mohl pokračovat dále.

Další v pořadí byl už přímo Socialistický svaz mládeže (dále jen „SSM“)⁷. Členové už měli větší věkový rozdíl. Počáteční věk člena SSM byl 15 let a nejstarší členové měli kolem 35 let. Náplň práce členů SSM měla být v pomoci při výchově mladých a jejich následném začleňování do socialistické společnosti. Bohužel ve skutečnosti se SSM řídil pokyny Komunistické strany Československa (KSČ). „Svazáci“, jak byl lidový název, se dle těchto pokynů snažili ovládnout střední a vysoké školy a cenzurovat

⁶ <http://www.pionyr.cz>

⁷ <http://klempera.tripod.com/ssm.htm>

názory mladých lidí. Tato práce se nezabývá činností SSM, takže jeho činnost nebude dále rozváděna.

V následujících kapitolách bude blíže popsána činnost nejdůležitějších organizací, které měly na starosti vývoj volnočasových aktivit před rokem 1989 v Československu.

2.2.1.1 Jiskry

Předstupněm Pionýra byly Jiskry. Tato organizace ukončila svou činnost v roce 1989 po Sametové revoluci. Mezi Jiskřičky patřily všechny děti od 1. do 3. třídy. Hlavním úkolem bylo děti připravit na vstup do Pionýra. Nebyla tedy organizací samostatnou, ale byla pevnou součástí pionýrské organizace. Děti měly tzv. „Zápisníček Jiskry“. V tomto zápisníčku byly různé obrázky, které si děti po splnění různých úkolů vybarvily a tím prokazovaly svou připravenost pro následný vstup do Pionýra.⁸

2.2.1.2 Pionýrská organizace Socialistického svazu

Také tato organizace svou činnost ukončila 1990, kdy po celostátní konferenci bylo rozhodnuto o odloučení od SSM a vznikla na jejích základech nová organizace, nyní již demokratické sdružení Pionýr.⁹

V době fungování PO SSM se tato organizace primárně zaměřovala na mladé ve věku školáků základních škol. Ve své době to byla dominantní organizace na území ČSSR a usnadňovala státní správě působení na mládež. Členem Pionýra se stávalo každé dítě, ale nejdříve muselo splnit několik podmínek. Věk byl minimálně 6 let a maximálně 15 let, muselo být občanem ČSSR a dále také žákem základní školy. Při splnění těchto podmínek mohlo dítě postoupit k přijímání do PO SSM. Toto se skládalo z písemného souhlasu rodičů a dále z pionýrského slibu. Pokud i tuto část dítě splnilo, stalo se členem pionýrského oddílu. Symbolem členství byl pionýrský kroj, který se skládal z modré uniformy, trojcípého rudého šátku a pionýrského odznaku. Tento kroj se nosil jen při slavnostních příležitostech.

⁸ Matuš (2014)

⁹ <http://www.pionyr.cz>

Pokud se podíváme na aktivity, které PO SSM zastřešovala, tak sem pařily všechny v té době tolerované a podporované volnočasové aktivity. V podstatě lze říci, že to byla příprava mladých na vstup do SSM a jeho podřízených složek. Pokud totiž pionýr dovršil věku 15 let, mohl pokračovat ve své činnosti v SSM.¹⁰ Bylo zajímavé, že aktivity zastřešované touto organizací byly jak školní, tak mimoškolní.

Ve školách se PO SSM zaměřovala na různé kroužky. Kroužky byly určeny jak pro chlapce, tak pro dívky, a týkaly se také společných aktivit. U chlapců byl zájem většinou soustředěn na fotbal, dále to byla střelba ze vzduchové pistole, letecké modelářství a aktivity určené pro mladé elektroniky. U děvčat byl zájem o výtvarné kroužky, ruční práce apod. Společné aktivity se především zaměřovaly na národopisné kroužky při školách, ale bylo možné být členem i takových kroužků, jako byl Mladý přírodovědec - turista – fotograf – rybář – včelař – hasič apod. Například na Moravě to byly taneční kroužky, které se věnovaly folklorním tancům. Nejlepší a nejpilnější pionýři byli vybíráni na různé reprezentační, ale i mezinárodní akce.¹¹

Mimoškolní činnost ve většině případů zastřešovala různé dětské tábory, které byly nejen pod patronací škol, ale i různých závodů a zařízení, které se školou nebo organizací Pionýra spolupracovaly. V tom případě byly tábory i různě motivačně řízené. Například v dětských táborech, které byly pořádány ve spolupráci s Ostravsko-karvinskými doly (dále jen „OKD“) se prezentovala práce horníka a dětem se toto řemeslo ukazovalo jako výborné a zodpovědné, které stát potřebuje.

Další kapitolou jsou i Lidové školy umění (dále jen „LŠU“). Tyto školy byly zaměřeny na výuku hudebního, tanečního a výtvarného oboru. I zde jako na běžných školách byly vyučovací hodiny, odborní pedagogové a vedla se agenda jako v klasické základní škole. Žáci těchto škol se účastnili různých pěveckých i hudebních soutěží. Výtvarné kroužky měly veřejné výstavy. Mnoho absolventů LŠU pokračovalo následně ve studiu na různých konzervatořích a vysokých školách a stali ze z nich profesionální muzikanti, tanečníci nebo malíři.

^{10,11} Matus (2014)

Na mimoškolních aktivitách se podílely i Domy pionýrů a mládeže (dále jen „DPM“). Ve větších městech byly takzvané Městské nebo Okresní, Krajské domy pionýrů a mládeže. Zde dále pokračovaly v činnosti kroužky, které měly svůj základ ve školních aktivitách. V nich se tyto aktivity prohlubovaly, protože na rozdíl od škol, kde byla na prvním místě školní výuka a až na druhém místě volnočasové aktivity, tak v DPM byl veškerý čas věnován právě volnému času. Tyto DPM se většinou na rozdíl od LŠU soustředily na neumelecké kroužky. Bylo zde možné opět pokračovat nejen ve sportovních aktivitách, ale byly zde zastoupeny kroužky přírodovědy, turistiky, keramiky, mladých modelářů, elektrotechniků a rybářů. Zajímavostí byly například kroužky Mladých šachistů.¹²

2.2.1.3 Socialistický svaz mládeže

Tato organizace pokračovala ve stopách PO SSM a dále sdružovala mladé, kteří dosáhli věku 15 let a byli členy pionýra. SSM fungovala do roku 1989. Protože tato organizace zastřešovala veškeré volnočasové aktivity mladých v ČSSR, tak byla přímo řízena Komunistickou stranou Československa (dále jen KSČ).

2.2.1.4 Svazarm

Nebylo by vše úplné, pokud by nebyl zmíněn Svazarm. V socialismu v průběhu 80. let byla snaha o masové organizování a kontrolu volnočasových aktivit občanů státu. Pokud nebyl někdo členem PO SSM, nebo SSM, tak stát potřeboval mít i jiné organizace na kontrolu volného času mladých. Například mladí muži (ale i dívky) byli ve většině případů členy Svazarmu. Svazarm (též známý jako Svaz pro spolupráci s armádou) byla v té době největší organizací v ČSSR, která měla na starost volnočasové aktivity hlavně mladých, kteří nebyli jinde organizováni. Tato organizace měla skrytý úkol připravovat mladé muže pro obranu vlasti a v rámci toho i na případnou službu v armádě nebo i jiných složkách státu.

Svazarm totiž sdružoval zájemce o různé odbornosti, které nabízel v té době v ČSSR pouze on. Jeho členové tak byli v podstatě pod kontrolou a aparát zastoupený většinou členy SSM se podílel na jeho vedení. Pouze ve Svazarmu se totiž mohli

¹² Matuš (2014)

sdužovat například kynologové, modeláři, zájemci o střelbu, radioamatéři, potápěči, plavci a dále také sportovní parašutisté nebo sportovní letci. Není bez zajímavosti, že pod Svazarm spadaly také autoškoly. Takto měl stát přehled o mladých a mohl s nimi lépe manipulovat dle potřeby.¹³

2.2.2 Historický vývoj od roku 1989 po současnost

Po roce 1989 se mění nejen velké organizace, ale dějí se i zásadní politické změny související se změnou režimu. Ty se samozřejmě dotkly i školského řádu a mimoškolních a volnočasových aktivit.

Vznikly nové sporty, které rozšířily možnosti trávení volného času, jako např. vznik fitness center po uvolnění hranic, což je spojeno i s nástupem nových technologií, které nebyly do té doby dostupné pro širší veřejnost. Především se otevřela možnost založení různých organizací pro volný čas. Rozšířila se tím nabídka nejen sportovních, ale i kulturních aktivit pro obyvatelstvo. S nástupem demokracie jsou všechny volnočasové aktivity založeny na dobrovolnosti. Některé staré organizace například Pionýr, nebo Svazarm ale pokračují dále, jen byly provedeny změny ve stanovách a v některých případech došlo i na personální změny. Vznikly samozřejmě i malé zájmové útvary, ale masovost velkých byla zachována.

Začátek 90. let byl také poznamenán snahou škol zbavit se odpovědnosti za mimoškolní a volnočasové aktivity dětí.¹⁴ Postupně docházelo ke změně. V posledních letech stoupá i tlak ze strany rodičů na školská zařízení, aby rozšířila nabídku o nové volnočasové aktivity, např. o zájmové kroužky, výstavbu sportovišť, pořádání kulturních akcí apod. Z významných organizací zabývajících se volnočasovými aktivitami lze zmínit organizaci Skaut (Junák), Sokol, zájmové kroužky Domů dětí a mládeže (dále jen DDM), Lidové školy umění a jiné podobné organizace. Je zde i další možnost sdužování v různých klubech, nebo zájmových útvarech. Nemůžeme opomenout ani přínos dalších center volného času pro mládež. Například Salesiánská

¹³ <http://www.svazarm.cz/cz/cile-a-cinnosti/>

¹⁴ Matuš (2014)

střediska mládeže (dále jen SaSM). Tato střediska působí jako komunitní centra a jejich činnost je rozdělena na pedagogické programy Otevřených klubů a dále na programy v rámci sociální služby.

Pro představu masovosti volnočasových aktivit v této nové době se můžeme opět podívat na Svazarm.

2.2.2.1 Svazarm

V průběhu roku 1990 se tato organizace transformovala do nově vzniklého Sdružení sportovních svazů České republiky – ČSTV. Tato organizace pokračuje v aktivitách, které měla do té doby na starosti. S tím rozdílem, že sama nevytváří konkrétní aktivity, ale spadají pod její správu tzv. „Členské svazy“.

V současné době je hlavním cílem tohoto sdružení zajištění dostatečných finančních prostředků na zabezpečení činnosti jeho klubů na jejich současné úrovni a dále také jeho zpřístupnění široké veřejnosti, tzn. rozšiřování svojí členské základny. Tato organizace má v současné době 10 216 klubů, ve kterých se sdružuje přibližně 622 000 členů.¹⁵

2.2.2.2 Skaut - Junák – svaz skautů a skautek ČR

Český výraz pro slovo skaut vzniklo ze slova SKAUTING (překlad anglického slova SCOUT - průzkumník, pozorovatel, nebo také zvěd). Hnutí Skauting vzniklo v minulém století v Anglii a má celosvětové působení. U nás se používá výraz Skaut, lépe Junák. Junák ze skautingu prakticky vychází.

Toto hnutí bylo opět obnoveno v 90. letech minulého století. Navázalo na zrušené skautské hnutí v 70. letech minulého století. Posláním tohoto hnutí Junák je především rozvíjení tělesných, mravních i duchovních schopností u mládeže. Tato organizace pořádá nespočet letních táborů a podílí se i na charitativních akcích.¹⁶

Asi nejvíce viditelná akce je Betlémské světlo, které je symbolem původních Vánoc. V sobotu před čtvrtou nedělí adventní čeští skauti rozvázejí po naší republice

¹⁵ <http://www.svazarm.cz/cz/cile-a-cinnosti/>

¹⁶ <http://www.skaut.cz>

betlémské světlo, které přebrali od svých rakouských kolegů.¹⁷ Toto světlo si pak spoluobčané mohou prostřednictvím svých svíček odnést do svých domovů.¹⁸ Charitativních akcí se toto hnutí účastní delší dobu a není to jen Betlémské světlo. Pomáhá také Nadaci pro transplantaci kostní dřeně, dále sbírce Pomozte dětem a spolupracuje i se společností Člověk v tísni.

V Junáku se rozlišuje několik věkových kategorií. Pro každou věkovou kategorii se vytváří individuální program, který je přizpůsoben věku a potřebám dětí v jednotlivé skupině. Základní jednotka Junáka je oddíl. Oddíly dohromady tvoří středisko, nad těmito středisky už jsou jen rady Junáka a poté ústřední rady Junáka.

Dělení oddílů je následující:

- a. benjamínci - předškoláci (5 – 7 let)
- b. vlčata (chlapci) a světlušky/žabičky (dívky) - obvykle 8 – 10 let
- c. skauti a skautky - přibližně 11 – 14 let
- d. roveři (chlapci) a rangers (dívky) - přibližně 15 – 21 let
- e. oldskauti – dospělí

V každém oddílu je jedna samostatná skupina dětí, ale můžeme se setkat i oddíly společnými. Zaměření oddílů je všestranné a jde hlavně o probuzení schopností jedince a o jeho další osobní růst.

V současné době má Junák registrováno přes padesát tisíc členů.

2.2.2.3 Sokol

Tento spolek je nejstarší organizací, která se podílela na volnočasových aktivitách na území Čech a Moravy, vznikla už v 19. století. Zakladatelem byl dr. Miroslav Tyrš. Komunisté v Československu ji v roce 1952 reorganizovali a následně zrušili. Spolek Česká obec sokolská (dále jen ČOS) následně znovu vznikl v devadesátých letech minulého století. Posláním Sokola je především posílit tělesnou i duševní stránku svých členů. Vychází z antického učení kalokagathie o pěstování těla a ducha. Zaměření na

¹⁷ <http://www.betlemskesvetlo.cz/navod-nejen-pro-skauty/>

¹⁸ <http://www.betlemskesvetlo.cz/historie/>

konkrétní věkovou skupinu tento spolek nemá. Jeho členové jsou všech věkových kategorií. I starší členové jsou ve velice dobré fyzické kondici a mnozí z nich jsou dokonce na reprezentační úrovni. V současnosti má Sokol přes 190 000 členů, které dělí do několika věkových kategorií.¹⁹

Dělení do věkových kategorií je následující:

- a. nejmladší děti s rodiči
- b. předškoláci
- c. mladší a starší žactvo
- d. dorost a dospělé členstvo

Tradičně se o cvičení a cvičence starají dobrovolní cvičitelé. Toto je v Sokolu nepsaným pravidlem. Zaměření činnosti spolku je především na všestranné pohybové aktivity, takže hlavně na sport obecně, ale nejen ten. Také zajišťuje kulturní činnost. Jsou to nejen různé přednášky a besedy, ale sdružuje i různé folklórní soubory, které vystupují na veřejnosti. Vrcholem a zároveň svátkem každého sokola je Všesokolský slet. Tento Všesokolský slet se koná jednou za šest let. Tradice Všesokolského sletu byla obnovena v roce 2000 a poslední slet Sokolů proběhl při výročí 150 let trvání Sokola v roce 2012 za přítomnosti významných představitelů státu.

¹⁹ <http://www.sokol.eu/historie-sokola-F6EA>

4. Obec Dobrá Voda u Českých Budějovic

Zdrojem primárních dat byly rozhovory se starostou Obce Dobrá Voda u Českých Budějovic panem Mgr. Jiřím Šabatkou a s panem Stanislavem Augustinem, zastupitelem obce a zároveň velitelem Jednotky sboru dobrovolných hasičů Dobré Vody u Českých Budějovic.

Sekundární data byla převzata z kroniky Obce Dobré Vody u Českých Budějovic a z knihy Václava Vondry: „Mým domovem je Dobrá Voda“. Některé doplňující informace byly převzaty z oficiálních internetových stránek obce.

Obec Dobrá Voda u Českých Budějovic (dále jen obec) leží na východním okraji českobudějovické pánve. Její historie je úzce spjata s dolováním stříbra i zlata, lázeňstvím a později je známa i jako významné poutní místo. Lázeňství vzniklo na základě rozpoznání léčivých účinků sirmatoželezité vody, která prýštila z úbočí Dobrovodského potoka i ze starých štol, kde na její složení a jakost měl pochopitelně vliv výskyt rud. Poutním místem se obec stala rokem 1722, kdy budějovičtí radní rozhodli, že se bude konat procesí na Dobrou Vodu. Následně bylo z důvodu většího a většího počtu putujících vystavěno zastavení Křížové cesty v podobě kapliček. Že je obec vhodná k trávení volného času dokazuje již fakt, že na letní dovolenou sem jezdívali hosté z Vídně, z Prahy i zahraniční Češi na konci 19. století. Ve 20. století se stává častým místem pro konání nedělních výletů a např. velikonoční pouti obyvatelů Českých Budějovic.

Od té doby se mnoho změnilo, avšak poutní místa a chráněné památkové objekty zůstávají. V důsledku výstavby nových domů se následně změnil ráz krajiny v katastru obce, ale to až na začátku 20. století. K roku 2005 zabírala sportoviště plochu 4,62 ha z celkové plochy obce 154,85 ha. Asi 66 ha z celkové plochy tvoří zahrádky, les, louky a orná půda.²⁰

²⁰ <http://www.dobravodaucb.cz>

Pokud se zaměříme na volný čas v obci, tak zde fungují sportovní organizace a kluby, které mají poměrně vysokou úspěšnost i v celorepublikových soutěžích.

4.1 Popis volnočasových aktivit – kroužků, které připravuje a pořádá pro žáky ZŠ Dobrá Voda

ZŠ Dobrá Voda (dále jen škola), jak bylo zjištěno z dotazníku a z oficiálních internetových stránek, má velice dobře zpracovanou nabídku volnočasových aktivit. Pestrostí se snaží rozvíjet a podporovat dovednosti a nadání u svých žáků. Nejsou to jen sportovní nebo umělecké aktivity. Škola organizuje také jazykové nebo matematické kroužky, které pomáhají žákům lépe zvládat učení těchto předmětů při klasických vyučovacích hodinách.

Tabulka 2: Nabídka volnočasových aktivit, které organizuje škola pro žáky po skončení vyučování

Nabídka volnočasových aktivit na ZŠ Dobrá Voda	
Nabídka pro I. Stupeň	Nabídka pro II. stupeň
keramický kroužek	cvičení z matematiky
pěvecký kroužek	volejbal
dovedné ruce	anglický jazyk
anglický jazyk	instrumentální soubor
volejbal	mladý kuchtík
cvičení a jóga	florbal
šikovné děti	všestranný trénink, bojové hry
mladý zdravotník	
instrumentální soubor	
flétna	
taneční kroužek	
náboženství	
vědecký kroužek	
mladý kuchtík	
florbal	
všestranný trénink, bojové hry	

Zdroj:²¹

²¹ <http://www.zsdoavoda.eu>

Podle výsledků této tabulky je patrné, že škola pro žáky I. stupně nabízí zajímavé možnosti po ukončení vyučování. Vedle běžných nabídek, jako jsou různé sporty a umělecká činnost, je velice zajímavý kurz Mladý kuchař nebo Mladý zdravotník.

V Tabulce 3 jsou uvedené možnosti, které škola nabízí ve spolupráci s Mgr. Petrem Požárkem, který je členem Aktivity České Budějovice o. s.²² Toto sdružení spolupracuje se základními školami v Českých Budějovicích (ZŠ Grünwaldova, ZŠ Pohůrecká, ZŠ Bezdrevská, ZŠ Baara/Nová, ZŠ Mladé a ZŠ Dobrá Voda), kterým nabízí volnočasové aktivity pro jejich žáky pod odborným dohledem.

Tabulka 3: Nabídka volnočasových aktivit sdružením Aktivity České Budějovice o. s.

Nabídka mimoškolních volnočasových aktivit nabízených ZŠ Dobrá Voda
atletika, gymnastika, všestrannost - Sportovní hala Č. Budějovice
plavání - VIVA fitness v OC Igy
Jihočeská fotbalová akademie - Na Sádkách 2 Č. Budějovice
doučování - učivo 1. st. ZŠ
osobní tréninky dětí, mládeže, dospělých a profí sportovců

Zdroj:²³

Z této tabulky vyplývá, že se škola na těchto aktivitách podílí formou předávání informací, kdy však zájemci z řad žáků za danou nabídkou musí cestovat mimo obec. Toto individuální využití volného času je už na rozdíl od Tabulky 2²⁴ placeno. Cena je zde individuální a je závislá podle počtu zájemců o konkrétní aktivitu.

^{22,23}<http://www.feelyourbody.eu/aktivity-cb>

²⁴ viz. Tabulka 2

Tabulka 4: Další nabídky Aktivity České Budějovice o. s. v prostorách školy

Nabídka mimoškolních placených volnočasových aktivit na ZŠ Dobrá Voda
míčové hry - 800 Kč / 16 lekcí (pololetí)
bojové sporty - 800 Kč / 16 lekcí (pololetí)
baseball - 400 Kč / pololetí
florbal - 800 Kč / 16 lekcí (pololetí)

Zdroj: ²⁵

V Tabulce 4 je nabídka už pouze sportovních aktivit. Zároveň je účast na nich spojena s pevně stanovenou finanční částkou a pravidelnou docházkou s přesným počtem lekcí na jedno školní pololetí.

Jak je možné posoudit z těchto tabulek, ve škole je k dispozici široké spektrum volnočasových aktivit. Převážně je tato nabídka určena pro mladší žáky. Starší žáci mohou už navštěvovat sportoviště a kroužky, které jsou organizované přímo na Dobré Vodě.²⁶

4.2 Seznam organizací, sportovišť a kroužků na Dobré Vodě

4.2.1 Sbor dobrovolných hasičů

Historie hasičů na Dobré Vodě začíná dnem 1. ledna 1927, kdy byl tento hasičský sbor (dále jen „sbor“) na Dobré Vodě (dále jen „obec“) založen. Ve 30. letech získal sbor obce hasičskou motorovou stříkačku pro koňskou přípřež od továrníka Frolíka. V následujících letech až do začátku 2. světové války se sbor podílel nejen na hašení požárů, ale i na společenském životě. Organizoval plesy, posezení, májky a různé výlety. V letech 1968 – 1969 byla činnost narušena politickou situací, ale ne na tolik, aby její cíle a zásady nebyly zachovány. Po revoluci v roce 1989 se začíná psát nová

²⁵ <http://www.zsdoavoda.eu/21-zajmova-cinnost>

²⁶ <http://zsdoavoda.karda.cz/index.php?module=0>

historie sboru. Je založena nová zásahová jednotka. Ta se zúčastňovala soutěží požárních družstev.

V současné době je ve sboru 108 členů a z tohoto počtu je 39 mladých do 18 let. Tito mladí hasiči se scházejí min. 2x týdně. Pravidelně se účastní hasičských soutěží. Kromě výchovy mladých hasičů se sbor podílí i na organizování volného času pro děti v obci. Pravidelně například organizují pro děti závod Dobrovodské koloběžky, oslavy Dětského dne a další akce pro mládež a širokou veřejnost.²⁷

4.2.2 Sportovní klub Dobrá Voda

Sportovní klub Dobrá Voda (dále jen „SK“) má v obci dlouholetou tradici. V současné době sdružuje několik sportů najednou, které jsou organizované v oddílech SK. Tento SK má velice dobrou základnu a věnuje se výchově mladých sportovců. Nabídka sportovních aktivit je na velikost obce velice pestrá. Jsou zde opravdu zajímavé možnosti i na republikové úrovni. SK je každoročně finančně podporován nejenom sponzory z řady místních firem, ale také je zde podpora i z rozpočtu obce.

Členění oddílů SK je následující:

- a. fotbal
- b. badminton
- c. stolní hokej
- d. volejbal
- e. tenis
- f. hokejbal

Z uvedených oddílů můžeme uvést jako příklad SK oddíl Stolní hokejové ligy WIP Reklama Dobrá Voda. Tento oddíl je asi nejúspěšnější z oddílů spadajících pod SK Dobrá Voda. V loňském roce dosáhl ve všech soutěžích družstev, tzn. v celostátní první lize, Českomoravském poháru a dokonce i v Poháru mistrů evropských zemí medailových úspěchů.²⁸

²⁷ <http://www.dobravodaucb.cz>

²⁸ <http://www.skdobravoda.cz>

Dalším příkladem je fotbalový oddíl SK Dobrá Voda. Vznikl už v roce 1931. Nyní trénuje na vlastním trávníkovém hřišti a v současné době se každým rokem nejen oddíl mužů, ale i oddíly mladých sportovců zúčastňují zápasů v nižších krajských soutěžích.

4.2.3 Ostatní možnosti na Dobré Vodě

Mezi další možnosti trávení volnočasových aktivit v obci patří:

Obecní knihovna obce

Obecní knihovna má ve svém majetku téměř 10.000 svazků knih, mezi nimi i dlouhodobě zapůjčený soubor z Jihočeské vědecké knihovny, který je pravidelně obměňovaný a rozšiřuje nabídku vlastního knižního fondu. Knihovna má dvě samostatná oddělení: půjčovnu pro dospělé a půjčovnu pro děti do 15. let. Obě oddělení mají bezbariérový přístup. Dá se předpokládat, že půjčené knihy čtou s každým uživatelem knihovny i členové rodin nebo i kamarádi. Také se zde konají i různé besedy s dětmi místní Základní školy a mateřské školy, besedy se spisovateli, přednášky na různá témata, nebo prodejní výstavy, nebo další akce k využití prostor knihovny.

Víceúčelové hřiště

Je novým sportovištěm v obci. Vzniklo na místě bývalé letní plovárny, která byla zrušena pro neziskovost a kde dnes je možné hrát nejenom nohejbal, badminton, basketbal a stolní tenis, ale také tenis a je zde k dispozici i tréninková odrazecí stěna pro tenis. Samozřejmostí je herní plácek pro děti a pískoviště pro nejmenší, pro větší děti lezecká stěna.

Chráněné památkové objekty a kulturní akce

Cílem poznávacích výletů jsou např. barokní kotel Panny Marie Bolestné, stará fara, Boží hrob, kapličky Křížové cesty a další. Kulturní vyžití v obci je tvořeno pořádáním historicky významných oslav jako např. procesí nebo jarní pouť, která je oblíbenou akcí pro širokou veřejnost a je spojena s vysokou návštěvností. Dalšími akcemi jsou např. Masopustní koleda nebo soutěže a plesy pořádané hasiči. Další kulturní možnosti jsou k dispozici v nedalekých Českých Budějovicích.²⁹

²⁹ <http://www.dobravodaucb.cz>

5. SONDA DO VOLNOČASOVÉ POPTÁVKY

5.1 Dotazník a charakter vzorku dotazníku

Ke zjištění informací ohledně trávení volného času mladistvých na Dobré Vodě byla zvolena metoda dotazníkového šetření z dostupného vzorku respondentů. Dotazník byl určen pro žáky Základní školy na Dobré Vodě, a to pro žáky 6. a 8. třídy pro srovnání dvou věkových skupin a dále pro rodiče.

Během dotazníkového šetření na škole v průběhu měsíce října a listopadu 2014 však došlo ke změně původně domluvených podmínek ze strany paní ředitelky Základní školy na Dobré Vodě a bylo nakonec umožněno pouze šetření u žáků 8. třídy. Náhradou bylo nabídnuto předání dotazníku mezi učitele. Proto je dotazník pouze od žáků 8. třídy a učitelů. Z tohoto důvodu bych mohl toto dotazníkové šetření přesněji označit za dotazníkovou sondu.

Při tvorbě dotazníku bylo použito 10 otázek. Vzhledem k věku respondentů nebylo ideální navyšovat tento počet z důvodu většího soustředění. Otázky směřovaly k jejich osobnímu pohledu na čas trávený ve škole, tak i na mimoškolní aktivity. Dále bylo použito i několik otázek k upřesnění údajů o respondentech. Použity byly jak uzavřené, tak i otevřené otázky.

Vyplňování dotazníků u žáků probíhalo za účasti autora bakalářské práce, a to z důvodu případného nepochopení otázek ze strany dětí a možnosti slovního vysvětlení a konzultace ohledně vyplnění. Dotazníkové šetření probíhalo v říjnu 2014. Z tohoto šetření bylo vráceno pouze 20 vyplněných dotazníků od žáků 8. třídy a 9 dotazníků ze strany učitelského sboru, který je tvořen pouze ženami.

Pro zpracování dotazníků byl použit program Excel 2007 a výsledky byly následující:

Z celkového počtu dotazovaných žáků tvoří 55 % dívky. Převážná část, přesněji 45 % žáků tráví volný čas u kamaráda (9 z 20) nebo konkrétní volnočasovou aktivitou 40 % žáků (8 z 20) a zároveň 80 % dotazovaných žáků sportuje, což je 16 z 20.

K nejoblíbenějším sportům patří mezi chlapci fotbal, florbal, plavání a členství v družstvu mladých hasičů. Objevila se i lukostřelba, box nebo airsoft, tedy poměrně rozmanité záliby.

V Grafu 2 bylo zjištěno, že v průměru se sportu věnují žáci téměř 7 hodin týdně a spolu s trávením volného času v přírodě to činí průměrně skoro 12 hodin týdně. Tedy stejně jako volný čas věnovaný internetu (facebook, e-mail, hry a filmy). Ve volné přírodě tráví volný čas jen 1 z dotazovaných, 3 žáci bývají doma. Téměř každý, a to 85 % (17 z 20) z nich poslouchá ve volném čase hudbu.

Zajímavým výsledkem je šetření trávení volného času ve škole (tedy např. o přestávkách, volných hodinách apod.), kdy 65 % (13 z 20) dotázaných je nejen přímo ve škole, ale i v parku, který přiléhá škole. Tedy se dá odvodit, že pokud děti mají možnost, rády využijí volný čas venku hrou. Další aktivity, které žáci ve volném čase dělají, jsou dramatický, keramický či výtvarný kroužek, ale také chov domácích zvířat a péče o ně.

Dále bylo zjištěno, že 80 % (16 z 20) žáků zná většinu možností volnočasových aktivit na Dobré Vodě a zároveň 70 % (14 z 20) z nich je považuje za dostačující. Většinu aktivit, které děti znají a zároveň se jich účastní, pořádá škola. Přesto se zdá být informovanost o možných volnočasových aktivitách nedostačující. V rámci šetření došlo u otázky č. 9 a 10. k protichůdným výsledkům. Například: jednomu dotazovanému chybí na Dobré Vodě hokejbal či florbal a zároveň jiný je uvádí jako aktivity dostupné.

Z výše uvedených důvodů také chybí srovnání představy rodičů o možných aktivitách na Dobré Vodě. Bohužel, jak bylo zmíněno v úvodu, nebylo nakonec umožněno provést mezi rodiči.

Pokud budou posuzovány výsledky dotazníků ze strany učitelů, největším rozdílem oproti žákům je nezájem dospělých o volnočasové aktivity na Dobré Vodě či jejich neinformovanost. Jak je patrné z Grafu 1, 6 z 9 učitelů tráví volný čas doma, případně v přírodě, u knihy nebo cestováním. Dále 88 % (8 z 9) z nich sportuje, jedná se však spíše o sporty ve volné přírodě. Nechybí však ani plavání či návštěva fitness centrum.

5.2 Výsledky dotazníkového šetření – analýza výsledků, grafy

V následující Tabulce 2 je porovnána nabídka a poptávka uměleckých aktivit v Dobré Vodě u dotázaných respondentů. Výsledky byly čerpány z otázky č. 9 a u této otázky měli žáci možnost uvést více odpovědí.

Tabulka 5: Porovnání poptávky a nabídky uměleckých aktivit

umělecké činnosti	zájem dotázaných	nabídka v místě
dovedné ruce	x	x
pěvecký sbor	x	x
taneční kroužek	x	x
hra na kytaru	x	x
keramika	x	x
dramatický kroužek	x	0

Zdroj: vlastní šetření

x – ano

0 – ne

Z Tabulky 5 je patrné, že nabídka těchto uměleckých aktivit je vzhledem k velikosti obce poměrně pestrá a zároveň je i plně využívána.

Tabulka 6 se snaží porovnat poptávku a nabídku sportovních aktivit v obci a vychází z výsledků otázky č. 9 a č. 10. I zde respondenti měli možnost uvést více odpovědí.

Tabulka 6: Porovnání poptávky a nabídky sportovních aktivit

sportovní aktivita	zájem dotázaných	nabídka v místě
fotbal	x	x
florbal	x	x
volejbal	x	x
tenis	x	x
hokej	x	0
házená	x	0
hokejbal	x	0
karate	0	x
baseball	0	x
badminton	0	x
jóga	0	x
bazén	0	x

Zdroj: vlastní šetření

x – ano

0 – ne

Z Tabulky 6 je patrné, že ne všechny požadavky mladých je možné splnit, ale bylo také zjištěno, že nabídka těchto aktivit je poměrně bohatá.

V Tabulce 7 je zobrazena informovanost o mimoškolních aktivitách. Tato tabulka se vztahuje k otázce č. 8.

Tabulka 7: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit na Dobré Vodě

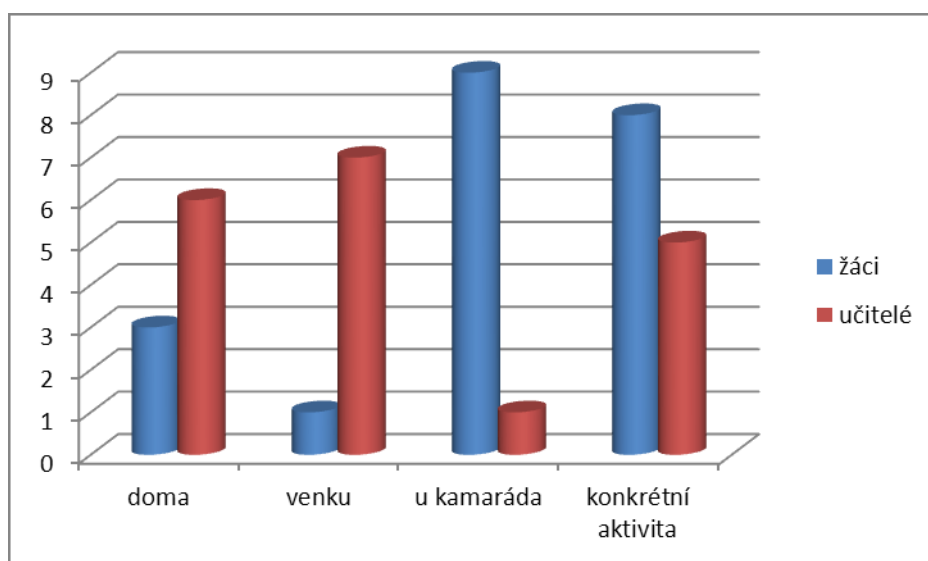
informace o nabídce	počet osob
ano, je tu vše	1
ano, jsou tu ty hlavní	13
ne, dost jich chybí	3
ne, nevím o nich	3

Zdroj: vlastní šetření

Z tabulky je patrné, že 14 z 20 dotázaných uvedlo, že je informováno o nabídce mimo školu. Tento počet je velice příznivý. Bylo zde i zajímavé zjištění, kdy jedna z dotázaných učitelek uvedla: „mimoškolní aktivity jsou určeny žákům“.

Následující Graf 1 porovnává volnočasové aktivity realizované mimo školu, které vychází z otázky č. 4. Respondenti vybírali z následujících možností: Využívají volný čas převážně doma, venku, u kamaráda či konkrétní organizovanou volnočasovou aktivitou. Respondenti měli možnost uvést více odpovědí.

Graf 1: Porovnání volnočasové aktivity mimo školu

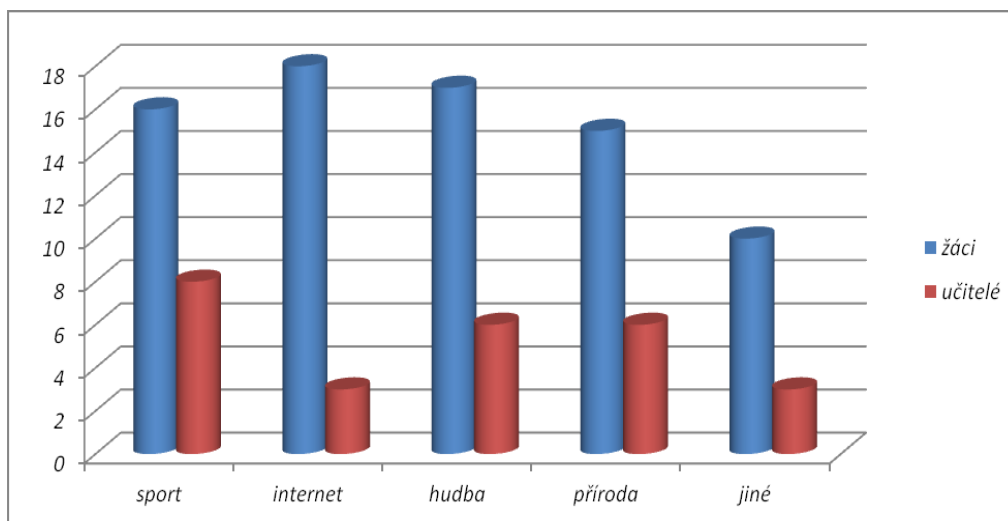
Zdroj: vlastní šetření
Svislá osa = čas (hodiny)

Při tomto porovnání byl velice zajímavý výsledek poměru zájmu či nezájmu žáků o volnočasové aktivity, většina dotázaných je raději doma u kamaráda, než venku. Toto zjištění je znepokojivé, protože dotázaní nemají velký zájem o nabídku volnočasových aktivit ani o aktivní pohyb. Toto se projevuje na jejich fyzické dispozici, kdy většině mladých dělá následně problém zvládat náročnější fyzické úkoly. U učitelů je naopak patrný zájem o pohyb. Je to určitě způsobeno sedavým zaměstnáním a důvodem může být i vyšší psychická náročnost zaměstnání.

Následující Graf 2 vychází z otázky č. 6 a snaží se o porovnání nejoblíbenějších aktivit žáků a učitelů. Respondenti měli z následujících možností, Sport, Internet,

Hudba, Příroda a Jiné vybrat tu, která je jim blízká. Poté ji mohli upřesnit, a to jak konkrétně, tak i časovým rozpětím.

Graf 2: Porovnání nejoblíbenějších aktivit žáků a učitelů

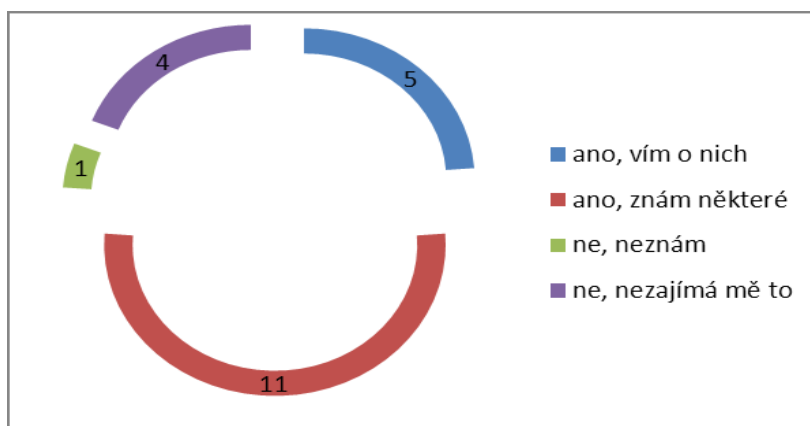
Zdroj: vlastní šetření

Svislá osa = čas (hodiny)

Tento graf je zaměřen na konkrétní využití volného času. Z výsledků je možné vidět, že u žáků převládá internet se svými sociálními sítěmi, tedy lépe řečeno virtuální svět a čas. Následuje sport, většinou v podobě organizovaného kroužku. Z tohoto grafu je také patrný upadající zájem o volnočasové aktivity. U učitelů je opět zájem o pohyb, v popředí je sport ve volné přírodě a příroda samotná a dále čas strávený prací na zahradě.

Následující Graf 3 znázorňuje odpovědi žáků na otázku o jejich informovanosti o možných volnočasových aktivitách, které mohou realizovat v obci. Výsledky vychází z otázky č. 7.

Graf 3: Informovanost o volnočasových aktivitách žáků

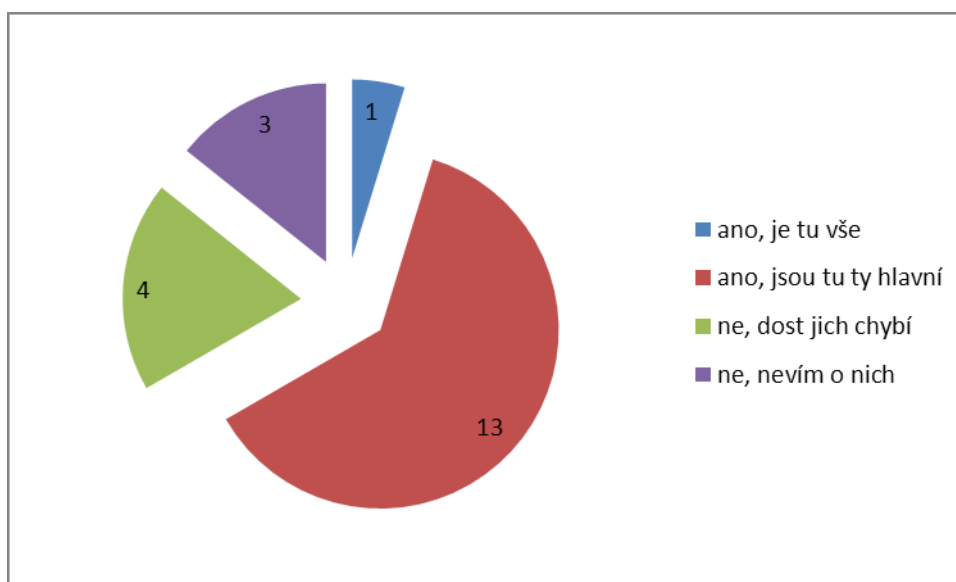

Zdroj: vlastní šetření

číslo v grafu = počet osob

Z Grafu 3 vyplývá, že 11 žáků z 20 dotazovaných zná některé, ne však všechny, organizované či pořádané zájmové kroužky, sportovní aktivity apod. Následně 4 z dotazovaných odpověděli, že o ně ani nemají zájem. Z tohoto důvodu můžeme říct, že není dostatečná informovanost o nabídce volnočasových aktivit.

Graf 4: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit

Zdroj: vlastní šetření

číslo v grafu = počet osob

Tento Graf 4 poukazuje na relativní spokojenost s možnostmi využití volného času na Dobré Vodě. Dotazovaných 13 žáků z 20 uvedlo, že ty hlavní jsou na Dobré Vodě, pouze 1 dotazovaný je spokojený stoprocentně. Celkem 7 žáků o aktivitách neví nebo nejsou s výběrem moc spokojeni.

Jestli učitelé motivují k návštěvě či účasti na mimoškolních či školních volnočasových aktivitách z dotazníku nevyplývá a ani to nebylo cílem tohoto šetření.

Z pohledu ekonomického je však pro obec poskytování některých aktivit (například plaveckého bazénu) složitější.

5.3 Návrhy

Důležitým zjištěním je, že žáci jsou ze 70 % spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit na Dobré Vodě a zároveň je využívají. Nejvíce jim chybí celoroční bazén a dramatický kroužek, gymnastika a v jednom případě možnost nakupování (uvedeno jako jiná nejoblíbenější aktivita). Tyto potřeby není nutné naplňovat vzhledem k tomu, že je z obce dobrá dostupnost do krajského města, kde je těchto nabídek dostatek.

Z dotazníkového šetření a následného zpracování se ukazuje, že v současné době je nabídka v místě obce bohatá a pro mladé dostupná. Obec poskytuje v poměru ke své velikosti velice pestré a zajímavé možnosti volnočasových aktivit. Je pozitivní, že jde s dobou a má přehledné internetové stránky, kde je poměrně dostatek informací o dění a nabídce v obci. Bylo by dobré více provázat vztah s místní základní školou, rodiči a propojit společné informace na svých stránkách. Pokud by tento stav nastal, tak bude možné lépe informovat mládež (a nejenom ji) o dění jak v obci, tak ve škole na jednom místě.

Dále bylo zjištěno, že do budoucna není potřeba nějakým zásadním způsobem měnit ani nabídku volnočasových aktivit ve škole. Nabídka je bohatá a škola na ní dokonce spolupracuje s ostatními školami v Českých Budějovicích. Jak bylo uvedeno výše. Tato spolupráce se dále rozvíjí. Ve škole bylo zjištěno dotazníkem, ale i osobním jednáním s učiteli, že nabídka dětem vyhovuje, je poměrně pestrá i atraktivní a zároveň se průběžně rozvíjí z důvodu věkové obměny. Doporučením je tedy opět dále a lépe informovat děti o současných volnočasových aktivitách a motivovat k účasti.

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo především zjistit možnosti volnočasových aktivit na Dobré Vodě u Českých Budějovic a porovnat je s požadavky a zájmem žáků o ně. Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že existují mezery v informovanosti žáků či jejich rodičů o mimoškolních aktivitách a možnostech trávení volného času organizovaného obcí.

Na velikost obce je nabídka volnočasových aktivit poměrně pestrá a jen někteří žáci jí využívají. Přitom některé sportovní aktivity jako místní stolní hokejová liga má nemalé celostátní i zahraniční úspěchy.

I Základní škola Dobrá Voda nabízí účast v mnoha zájmových kroužcích, sportovních i uměleckých. Škola nabízí svým žákům různé besídky, exkurze, ale také koncerty. Hodně oblíbený je například Adventní koncert v místním poutním kostele Panny Marie Bolestné. V areálu školy se nachází velká tělocvična, která je v odpoledních hodinách k dispozici pro veřejnost a dále ji využívají kluby a spolky v obci. Škola dokonce navázala spolupráci se sdružením Aktivity České Budějovice o. s., a tím pádem zprostředkovává a dále rozšiřuje nabídku volnočasových aktivit pro mládež nejen ve škole nebo obci, ale i mimo obec.

Mezi žáky posledních ročníků je možné pozorovat počínající nezájem o volnočasové aktivity a aktivní pohyb jako takový. V současné době je pro ně důležitější umět se pohybovat na sociálních sítích. Díky tomu se zhoršuje reálná komunikace mezi mládeží, protože mladí mají více přátel virtuálních na internetu, než skutečných přátel v životě.

Doporučením do příštích let je tedy nejenom informovat, ale hlavně dále motivovat žáky k účasti na těchto volnočasových aktivitách pořádaných školou či obcí. Protože takto strávený volný čas je pro žáky mnohem přínosnější v osobním růstu, než volný čas strávený u kamaráda či na počítači na sociálních sítích.

Konkrétně by se mohlo například jednat o krátkou informační návštěvu jednoho z členů místních sportovních klubů či jiných zájmových organizací před či při hodině tělocviku, kde by sdělil přítomným žákům data o daném klubu či organizaci, jeho náplni

a tím motivoval k členství či účasti na jejích aktivitách. Informační návštěva musí být doplněna vytištěnými letáky se jménem organizace a kontaktem na odpovědnou osobu. Tyto letáky by žáci předali svým rodičům či jiným zákonným zástupcům. Jedná se tedy o bližší spolupráci sportovních klubů, kroužků a organizací se Základní školou a rodiči.

7. Seznam použitých zdrojů

Publikace:

- 1) HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. 65 s. Texty pro distanční vzdělávání. ISBN 978-80-7290-265-1.
- 2) HOFBAUER, B. : *Děti, mládež a volný čas*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5
- 3) KOHOUTEK, R.: *Poznávání a utváření osobnosti*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. ISBN 80-7204-200-9
- 4) MATOUŠEK, O. a kol.: *Základy sociální práce*. Portál, Praha 2012, ISBN 978-80-262-0211-0
- 5) NAGY, LÁSZLO : *250 miliónů skautů*. 1. české vydání. Praha: Junák, 1999. ISBN 80-86109-23-2
- 6) PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času*. 3. aktualizované vydání, Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6
- 7) PÁVKOVÁ, J. et al. *Pedagogika volného času: Teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. 3. Aktualizované vydání. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6
- 8) PÁVKOVÁ, J. HÁJEK, B. HOFBAUER, B. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6
- 9) PRŮCHA, J., MAREŠ, J. a WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001. 322 s. ISBN 80-7178-579-2
- 10) Předpis č. 89/2012 Sb. *Nový občanský zákoník: aktuální úplné znění*. Praha. Dashöfer, 2012. ISBN 978-80-86897-69-1
- 11) VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-863-8400-4

Jiné zdroje:

- 1) MATUŠ S. 1975 – 2015. Vlastní pozorování a zpracování

Internetové zdroje:

- 1) Aktivity České Budějovice o. s. [online]. [cit. 2015-02-20].
Dostupné z: <http://www.feelyourbody.eu/aktivita-cb>
- 2) Obec Dobrá Voda. [online]. [cit. 2015-01-11].
Dostupné z: <http://www.dobravodaucb.cz>
- 3) Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže. [online]. [cit. 2015-03-10].
Dostupné z: <http://www.pionyr.cz>
- 4) SK Dobrá Voda. [online]. [cit. 2015-01-20].
Dostupné z: <http://www.skdobravoda.cz>
- 5) Skaut. [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.betlemskesvetlo.cz/navod-nejen-pro-skauly>
- 6) Skaut. [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.betlemskesvetlo.cz/historie/>
- 7) Skaut. [online]. [cit. 2015-03-15].
Dostupné z: <http://www.skaut.cz>
- 8) Socialistický svaz mládeže. [online]. [cit. 2015-01-14].
Dostupné z: <http://klempera.tripod.com/ssm.htm>
- 9) Sokol. [online]. [cit. 2015-02-14].
Dostupné z: <http://www.sokol.eu/historie-sokola-F6EA>

10) Svazarm.[online]. [cit. 2015-02-16].

Dostupné z: <http://www.svazarm.cz/cz/cile-a-cinnosti>

11) ZŠ Dobrá Voda. [online]. [cit. 2015-01-10].

Dostupné z: <http://zsdobravoda.karda.cz/index.php?module=0>

12) ZŠ Dobrá Voda. [online]. [cit. 2015-01-10].

Dostupné z: <http://www.zsdobravoda.eu/21-zajmova-cinnost>

8. Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1: Jak tráví svůj volný čas žáci 8. ročníku základní školy v různých zemích, 1996	4
Tabulka 2: Nabídka volnočasových aktivit, které organizuje škola pro žáky po skončení vyučování.....	14
Tabulka 3: Nabídka volnočasových aktivit sdružením Aktivity České Budějovice o. s.	15
Tabulka 4: Další nabídky Aktivity České Budějovice o.s. v prostorách školy	16
Tabulka 5: Porovnání poptávky a nabídky uměleckých aktivit.....	21
Tabulka 6: Porovnání poptávky a nabídky sportovních aktivit	22
Tabulka 7: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit na Dobré Vodě	22

Seznam grafů

Graf 1: Porovnání volnočasové aktivity mimo školu	23
Graf 2: Porovnání nejoblíbenějších aktivit žáků a učitelů	24
Graf 3: Informovanost o volnočasových aktivitách žáků	25
Graf 4: Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit.....	25

9. Příloha

Použitý dotazník

Dobrý den,

tento výzkum je součástí mé bakalářské práce. Chtěl bych vás požádat o pár minut Vašeho času k vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je naprosto anonymní a dobrovolný. Děkuji za spolupráci.

Stanislav Matuš

Zaškrtněte nebo dopište:

1) **JSEM:** MUŽ x ŽENA

2) **TRÍDA:**

3) **Na Dobré vodě ...** a) bydlím b) dojíždím

c).....

4) **Jak trávíte volný čas?** a) doma b) venku c) u kamaráda
d) volnočasovou akt.

5) **Jak trávíte volné hodiny ve škole?**

a) v prostorách školy b) v parku (venku) c) na hřišti

6) **Zaškrtněte vaše nejoblíbenější aktivity a upřesněte.**

AKTIVITA	UPŘESNĚNÍ (plavání u sportu)	Kolik hodin týdně.
Sport		
Internet		
Hudba		
Příroda		
Jiné		

7) Máte dostatečné informace o nabídce volnočasových aktivit (kroužků, oddílů) na Dobré Vodě?

1. ANO, VÍM O NICH
2. ANO, ZNÁM NĚKTERÉ
3. NE, NIKDE NEVIDÍM NABÍDKU
4. NE, NEZAJÍMÁ MĚ TO

8) Jsem spokojen s nabídkou volnočasových aktivit na Dobré Vodě:

1. ANO, JE TU VŠE
2. ANO, JSOU TU TY HLAVNÍ
3. NE, DOST JICH CHYBÍ
4. NE, NEVÍM O NICH

9) Vypište, jaké znáte mimoškolní aktivity, které jsou vám k dispozici v Dobré Vodě?

10) Vypište, které volnočasové aktivity vám na Dobré Vodě schází.

Zdroj: vlastní zpracování

ABSTRAKT

MATUŠ, S. *Záměr vývoje volnočasových aktivit v horizontu 5 let v oblasti Dobrá Voda u Českých Budějovic*. České Budějovice 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Richard Macků

Klíčová slova: volnočasová aktivita, sportovní aktivity, umělecké aktivity, mládež, dotazníkové šetření

Cílem této bakalářské práce je především zjistit možnosti volnočasových aktivit pro mládež do 16 let v oblasti Dobrá Voda u Českých Budějovic. Původním záměrem bylo zjistit nabídku a informovanost o možnostech využití volného času pro tuto věkovou skupinu z pohledu žáků a jejich rodičů.

Dalším cílem je pak zhodnotit stávající možnosti nebo navrhnout aktivity pro tuto věkovou skupinu, případně doporučení pro zlepšení současné situace.

Z dotazníkového šetření vyplynulo zjištění, že na velikost obce je nabídka volnočasových aktivit poměrně pestrá a jen někteří žáci jí využívají.

Doporučením do příštích let je tedy informovat a dále motivovat žáky k účasti na těchto volnočasových aktivitách pořádaných školou či obcí. Protože takto strávený volný čas je pro žáky mnohem přínosnější v osobním růstu, nežli volný čas strávený u kamaráda či na počítači na sociálních sítích.

ABSTRACT

The intent of the development of leisure activities in the horizon of 5 years in the area of Dobrá Voda u České Budějovice

Key words: free time activity, sport activities, art related activities, yuth ,questionnaire survey

The main aim of this bachelor dissertation is to map out free time activity possibilities for students up to 16 years of age in Dobra Voda town by Ceske Budejovice. Original intention was to find out the offer and overall awareness regarding free time activities for this particular age group from student's and their parents perspective.

Another objective is to evaluate current free time activities possibilities, suggest new options for this age group or recommend certain actions in order to improve current situation.

Questionnaire survey shows that free time activity offer, in this rather small town, is fairly wide and only some students take advantage of that.

Recommendations for next years would be to inform, and further motivate students to take part in these free time activities offered by the town or school. Their free time well spent doing fun activities is much more beneficial for student's personal development in comparison to free time spent with a friend playing video games or surfing the web and social networks for hours.